

Izposloju od Viktora Emanuela njegovo posredovanje kod kralja Nikite.

I u samoj Crnojgori nisu ljudi baš zadovoljni sa odnošajem obih kraljevina. I oni su više kralj nastojali, da dodje do nekog primirja, ali u Beogradu se je uvek to znao sa raznim napadnjima na kralju Nikitu zaprijeti.

Sada izgleda da je beogradska novinarska ulica došla do uvidjenja, da je Srbi nuždan mir sa Cetinjem i sva je prilika, da će za neko vreme pitanje rivalnosti za prvenstvo na Balkanu biti stavljeno na stranu jedino da se postigne sporazum. S toga se razloga Gjorgjev boravku u Rimu pripisuje velika važnost. Da li će dobiti željkovanja uspjeha, vidit će se do malo dana.

Božićni miliioni.

U zastupničkoj kući vlada je podstrla zakonsku osnovu o gradnji konala, uređenje rieka itd. u Češkoj, Moravskoj, Šleskoj, Galiciji i Dolnjoj Austriji. Za te radnje treba vlada 310 milijuna kruta. Dalmaciji po običaju! . . .

Povišenje učiteljskih beriva.

Ovih se dana bacila viest u javnosti, da zemaljski odbor misli u prvom saboručkom sastanju podastreti zakonsku osnovu za uređenje učiteljskih plata. Međutim primamоd upućene osobe, koja nam piše, da se ova viest ima uzeti sa velikom rezervom i da ima posve prozirnu svrhu. Bilo bi dobro, da zemaljski odbor objelodani dotičnu osnovu, ako je zbilja gotova, da se i učitelji još prije sazova saboru mogu o istoj izjaviti.

PARLAMENTARNI PRAZNICI.

Prama raznim vistemama sudeći, ljetosnji će se božićni parlamentarni praznici prosljediti sve do drugog polovice mjeseca veljače. Kroz ove vremena biti na okupu zemaljski sabori, a parlament će se sastati tek oko 20. veljače. Za vreme božićnih praznika sastati će se od vremena do vremena razni odbori, da vičeju o dodjeljenim im zakonskim osnovama.

Iz hrvatskih zemalja.

Rauch opet ban?

"Hrvatska" donosi, da je bivši ban Pavao barun Rauch već nakon drugog izbornog dana dobio poziv iz kabinskih kancelarije da dodje u Beč. Ovo se tumači tako, da bi Rauch imao naslijediti Tomašića na banskoj stolici.

Nakon izbora u Banovini.

Rezultat izbora u 83 kotara slediće: stranka prava 27, koalicija 24, Vladinović 20, seljačka stranka 8, srpski radikalni 3, nezavisni klub 1. Imaju se još obaviti izbori u Zagrebu I., Karlovcu, Vrbovskom, Korenicima i Statinu. Opozicija stoji na stanovništu da ban Tomašić u Zagrebu I. nije izabran, pošto su članovi povjerenstva, izuzev predsjednika, ostavili izbornu dvoranu pošto redarstvo nije puštao opozicione izbornike na glasovanje. U Šidu izabran je Vladinović Dr. Adamović.

Od 5 obustavljenih izbora moglo bi odći na stranku prava 1, na koaliciju 3 i na nezavisni klub 1 mandat tako da bi konačni rezultat bio: pravaši 28, koalicija 27, Vladinović 20, seljačka stranka 8, srpski radikalni 3, nezavisni klub 1. Vlada će imati uza se još 8 velikih župana, komeša turopoljskoga, jedno 7 crkvenih dostojanstvenika i valjda desetak velika tako da bi u saboru bilo 46 vladinovaca protiv 68 opozicionaca.

Ban Tomašić odputovao je u Beč, da vladaru podastre izvješće o izborima te preduzeće gledje saziva sabora.

"Naša Sloga" Ivčeviću, Smoljaki i drug.

Glasilo istarskih Hrvata i Slovenaca pod naslovom "Nepozvani odvjetnici" šalje našim utvraško-demokratskim zastupnicima ovu poruku:

Medju hrvatskim zastupnicima Dalmačije na carevinskom vjeću imade i takovih, koji će Talijanima Primorja sutra — ako hoćete — podsetiti ne samo pravnu fakultetu, nego čitavo sveučilište, ne možda u Beču, u Gracu, Pragu ili u južnom Ti-

rolu, nego baš usred gospodskog Trsta. Njima ne smeta nimalo pogublje, koja bi odatle nastala po Slovencima i Hrvatima i u oblicu Primorja, oni ne mare za provjede i privore Slovenaca i Hrvata — složnih — iz Trsta, Istre i Goričke proti ustrojenju talijanske visoke škole u Trstu. I baš jer ih ne boli glava za obstanak i napredak Slavena Primorja hoće da budu velikodušni na njihov račun s Talijanima Primorja, proti kojima se moraju Hrvati i Slovenci boriti — tako rekuć na noževe — za goli svoj obstanak.

Tim dalmatinskim veleučilišnicima pridružio se netko i u „Riečkom N. Listu“ koji se osvrne na posljednji govor zast. Dra. M. Lagine glede talijanske fakultete. Mi nemožemo — dakako — zabraniti ni gospodjima iz Dalmacije ni onim iz Rieke da govore i pišu što i kako ih je volja, ali bi istu ipak zamolili, da nas ostave na miru i da nam ne otežavaju položaj, ako nam pomoći inače nemogu ili neće. Oni neka se pogadjaju s Talijanima u svojoj kući a mi ćemo se ogledati s njima u našem domu.“

Pogreb dra. J. Franka.

U srednji prije podne obavljen je sprovod Dra. Josipa Franka velikim sjajem od „Starčevičevog Doma“ na Mirogoj. Obred je obavio sveučilišni profesor Dr. Josip Pazman. Kod „Starčevičevog Doma“ govorio je Dr. prof. Karlo Bošnjak. U ogromnjoj žabonjorovoj sudjelovanju mnogobrojna odaslanstva iz pokrajine, Beča, iz Bosne, gradsko zastupstvo zagrebačko sa načelnikom, predstavnici vlade, razna društva i održnicu, narodni zastupnici stranke prava itd. Uz lies stupali su članovi gradjanskog kluba i sveučilištarci u galadori sa izvučenim sabljama. Bilo je množivo vjenaca. Kuda je sprovod prolazio, gorile su počast plinske svjetiljke.

Na Mirogoju oprostio se s pokojnikom u ime stranke prava narodni zastupnik Dr. Horvat. Za njim je progovorio u ime gradjanskog kluba stranke prava obrtnik Knežić, u ime akademika mladohrvata Desput, a u ime izbornika križkog kotara Seljak Stuparić. Pjevala država „Krešimir“, „Sloboda“ i „Podgora“.

Po raznim mjestima domovine priredjene su svečane zadužnice. Tako i u Dubrovniku, gdje su izdali osmrtnice odbranstrane prava, „Gundulić“, radničku zadružnicu, Sokol, društvo „Starčević“ i starčevičansko-djacičvo.

Vječni mu pokoj!

In memoriam!

Opuzen, 18 prosinca.

Danas stavljamo križ na staru kulu Rizvanbegoviću. Još vazda biva u njoj trijula, plemenita srca, ne bi bilo više onako, kao što su bila za toliku ljetu svoga blagovornoga djelovanja po Nereci.

Nezahvalnost narodna razočarala je dobrotvore plodne i ubave doline naše, pa se oni tužna srca povlače u skromni život, da ponišljaju o tolikim dobrinama za mladih i starijih dana života svojega.

Vlasti i gospodstvu Omanā danas se je optjevao rekvijem. Danas se je održalo občinsko veče, u kom se je čuo zadnji izdišni glas ih negdašnjih — dobre uspomene — paša neretvanskih.

„Vidi im se mrijet im se neće, al jest nešto, što ih od nas kreće!“

Pred par mjeseci, kad se ono po prvi put vodili naši občinski izbori, upri su sve sile svoje, ne bi li se opet dočekali onoga što su za toliko dugih godina držali koritom svojim.

Hijeli su, da se ne zamećne naslidjeno načelničko pravo u dinastiji Amanovića, ali dočekali su to, da su se otigle i one zadnje žilice, što no im držale vrat, kojim im je pred Šest godina zakrenuo naš čestni starina Vlahović.

I Miško i Mrko bili su u vieču Vlahovićevu, bili su da u njemu stvaraju smutnje, da izkaljuju uzaludni bies pokonjoga gospodstva svoga. A danas za zadnji put! I ono nešto ostatka bogovanja je propalo. Gledali smo danas, kako negdašnji gazda opuzenski na slabim nogama vraća se kuli svojoj i žalili smo propaloga starca, koji je napokon tvrdio, da mu nije druge, već sjeti, pa kao židovi nad Jeruzalomom, plakati pred zidinama svojim.

Ai ipak ne da mu se! Krv Omanova osjeća se u žilama, pa ga je uzbunilo čuti

u današnjemu vieču glas čestitoga svećnika Žarnića, kad je ustao i predložio, da se zahvali slijedeću načelniku na šest godina njegova težka rada, koji ga stao zdravljaj i život. Svak je bio u tom času ganut, ali Oman se sjetio, da on nikada kao četvrtstoljetni načelnik sličnih iskrenih riječi nije čuo, pa je stao da mumija: ja to ne pristajem! I sam njegovi vjerni služe niesu se usudili, da ga sliede, ostao je osamljen, a kad je čuo oštре riječi našeg budućeg pravasoga načelnika Šarića, zamukao je — i njegova glasa u običini našoj neće se čuti u vječnosti . . .

Do malo dana eto nam ponovnih izbora. Oman i svi njegovi vjerni i nevjerni prijatelji niti se neće usudit u izboru, a usude li se, brojevi će govoriti, kao što su govorili i za zadnjih, nepravedno ukinutih izbora.

Medutim mi postavljamo ovo malo riječi in perpetuum memoriam na iskonj dan velikih dňova kule Rizvanbegovićevi.

Opuzeni pravaši.

Gospodarski pregled.

Tko da podigne naše maslinarstvo?

Maslinarstvo je u Dalmaciji posle vinogradarstva najvažnija grana poljodjelstva, kojom se težak bavi i od koje koristi crpi.

Za izvoza dalmatinskog vina u Francuzku, te za to vreme visokih ciena vina, a k tome uslijed obrenerodec masline malo se je krio brinu za maslinu. Zapustilo se je kraj i smokvu, da sama raste bez ikakove njege. Posljedica ovoga bila je i ta, da smo mi u Dalmaciji sa produkcijom ulja u zadnje doba nazadivali, te da je u nerodnim godinama izvoz našeg ulja spašao na minimum, a da pape neke godine uvažalo se je ulje za samu potrebu zemlje iz vana.

Nakon ovih žalostnih činjenica pogeo se, da mislit oko podizanja maslinarstva.

Prije tri godine dana uredila je vlada jedan razasadjak za mlade masline u Arbanasima kod Zadra. Počela je nabavljati masline iz vana i djeliti uz malu cenu narodu. Redovna godišnja subvencija za unapređenje masline iznasa godišnje 36.000 kruna. Svakako „Jepa svota novca, s kojom bi se svotom dalo dosta koristna učiniti po naše maslinarstvo. Ali koja korist ako se ova svota i potroši, ako se troši bez stalne osnove i bez znanja i poznavanja stvari, koju se hoće pridignuti. Da li se ova svota u istinu i potroši, to neznamo, ali dogadljalo se je da su se pojedine subvencije vratile koncem godine natrag u Beč neznačuju ih u što potrošili ili su se ostavljale za buduću godinu.

Vodjenje akcije za podizanje maslinarstva na namjestačtvu povjerilo se je načelniku voćarstva Maderu, koji istina nosi još naziva nadzornika maslinarstva, ali i ovaj titul bit će mu podijeljen za osobite zasluge u podizanju dalmatinskog masline. Nije nas toliko iznenadilo i začudilo njegovo imenovanje za nadzornika voćarstva, iako ne poznaje jezik, koliko eto ta stvar, da mu se je povjerilo i vodjenje akcije oko pridizanja maslinogojstva u Dalmaciji. A ovaj čovjek moguće je istom maslinu u Dalmaciji upoznati.

Koliko se gospodin nadzornik voćarstva razumije u maslinarstvu pokazao je na zadnjoj konferenciji za maslinarstvo u Dubrovniku, rekte u Lapadu. A to dokazuje i pod njegovom upravom očakivana masline na zemlji baruna Ghetaldia u Lapadu. Nju se neda sakriti i odstraniti, ako sama priroda ne skoči u pomoć, te da maslina u ljetu pesane. Ali sjegurno neće, jer je maslina slična onoj zmaji u kojoj raste, pa pretpiri svaku nezgodu.

Nadzorniku voćarstva bila je dana glavna zadača, da izvećuje na ovaj konferenciji o selekciji dalmatinskih maslin i o kaštenju. Uz sve knjige i prijatelje, koji su mu u ovaj stvari pomogli, ljetu se je blamirao. Nit jednu jedinu domaću maslinu nije poznavao, a govorio je o selekciji istih.

Kod kaštenja maslina hito ga je savjetnik Zotti, da spasi od blamaže i nastoja da neko drugi obavlja tu radnju, ali ne, on je sam dirigirao sa radnjom i pokazao je što zna. Maslinu je teško iznakanjiti, da ni sam vladin kašteljan težak uz drugu gospodu nije se mogao uzdržati od smieha. Ovo je prisutnog svedučilo, profesor dr. L. g. Adamović tako ozlovilo, da mu je u lice rekao: „Gospodine moj, u dvije godine neda se naučiti maslinarstvo. Eto vidite, i druga gospoda vide, da nemate ni pojma o stvari.“

Na ovoj skupštinji odlučilo se da se izdade zgodna knjiga u uzgoju masline, ali suradnju ove knjige nije se povjerilo nadzorniku voćarstva već drugima. Ali sve to se nadzorniku voćarstva malo tiče, ta on će i nadalje ostati nadzornik i za masline i moći razpolagati sa svotom od 36.000 K.

Gовори se, da vlada u Dalmaciji djeli velike svote za promicanje gospodarstva. Ali koja korist od svoga toga, kad ona ista prieši s ovakvom ljudima, da se to u korištenju i pametno upotrebi.

Lanske godine počele su se dijeliti iz nasada u Arbanasima mlade masline. Ovaj nasad maslinu povjerio je također nadzorniku voćarstva. Ovina mladim maslinama, prije nego li su ih poslali na rad, ošišali su sve grančice i sasvim prikratili žile. Bit će se ovo učinilo po zapovijedi nadzornika voćarstva, jer on će u maslinama biti vidio jabuke i kruške. Po sljedici ovoga bila je bila ta, da mlađe masline, koje su bile razdijeljene od vlade, nisu se primile ni 20 %.

Ovaj rad i ovo znanje gosp. nazornika voćarstva dobro je poznat gg. na namjestačtvu, ali izgleda, da oni poput Pilata pre ruke i neće da se zamjere Kaifi, koji ga je ovamo poslao.

Maslinarstvo je za Dalmaciju vrlo važna grana poljodjelstva i dobar izvor prihoda našem narodu. Ova grana poljodjelstva postaje s dana na dan, usled širenja filoskore sve to važnijom. Sve površine, na kojima je bila loza, neće se moći nikad popuniti sasvim novom lozom. Ova površina, da ne ostane pusta i neproduktivna, moći će se izpuniti uz druge kulture najviše maslinom. U Dalmaciji je potrebito i stare maslinjake obnoviti sa novim navrnutim maslinama. Ali da novi maslinjaci ne budu držani i sadjeni kao stari pa da od njih bude vrlo mala korist, trebalo bi u prvom redu da vlada podiši subvenciju za podizanje maslinarstva sposobnime strukovnjaku, koji bi s njome zbijala nastojati podići naše privredni maslinarsvo. Nema li strukovnjaka u Dalmaciji neka ga se dobavi ili još bolje odgoji. Neka se jedno pošalje u dvije godine u Italiju i u Francuzku, da se u tu sput uputi. Ovakav strukovnjak, koji bi poznavao napredn rad oko pridizanja maslinina u stranim zemljama i ujedno pogrešni rad našeg težaka, mogao bi svojim radom mnogo koristiti.

Ovakovu akciju svak bi povjerio i zadovoljstvo pratio. Od ovakove akcije bi bilo da uspije, dok da današnje nikanice.

Ribarski savez.

Istina je dakle da gospodin Lorini ide u mirovinu — zajedno sa svojom mrežom, koja je bila tako praktična, da je napokon u nju zapala cjevlična pomorska vlada sa svim ribarskim zadrgama.

Sa pouzdane strane dozvajemo, da je gosp. Lorini pronašao novu mrežu. On je naime uslovno pošao u mirovinu — da se njemu povjeri osnivanje ribarskog saveza u Trstu.

Da je to istina, svjedoči i molba, koja se nalazi kod pomorske vlade. Pitamo zašto to i zašto Trst?

U Dalmaciju ima ljudi skoro stručnjaka za zadružarstvo, a naročito ljudi, koji su cij svoj rad posvetili ribarstvu, te i iztakli se kao organizatori ribarskih zadrga.

Ovo priznaje i gosp. Lorini, ali on veli, da se nalazi u negodnom položaju prema ljudima, koji su intenzivno napadali njegov rad i za to treba sada staviti u promet.

Onaj, na koga g. Lorini cilja, taj ne reflektuje na suradnju sa g. Lorinom — ali da nije bilo objektivna kritika tih ljudi, priznat će g. Lorini, ne samo da se gospoda nebi odlučila priznati neuspjeh na svim linijama, nego bi se obesjivanjem prostote išlo u susret ne samo fisku, nego jednoj zamašnoj katastrofi.

Ni ipak neka ne zaborave gospoda na pomorskoj vladi, da će za ribarstvo Dalmacije odlučiti ipak Dalmacija.

Seoska blagajna u Kljacim.

Primamo iz Društa 17 prosinca: Danas u Kljacim otvorila se „Hrv. seoska zajednica Blagajna“. Bijaju izabrani u upravu za predsjednika O. Šimun Mendišić, župnik, za odbornike Čular Ivan, Prnjak Mate i Dobro Blažić, nadzornici odbora Matiša Joko, Vuković Blaž i Mešin Ante, Društe zastupali g. Vjekoslav Nakić, predsjednik nove obč. uprave, te gg. Niko Adžija, Nakić Marko i Niko Vranković.

Bači Kljčanin i njihov župnik od sice hvala na ljubavi i pouzdanju, što prama gosp. na njihov mladom gojenčelu „Blagajni“ želim svaki božji blagoslov i napredak, o čem smo unapred uvjereni, jer namjame birane osobe, a osobito onaj gozdeni, nepokobele, do skrajnosti skromni, bez namećanja i izicanja, poznat i izvan naše krajine znacij njihova predsjednika, koji je kroz ovo šest godina, dok se proti njemu digla kuka i motika svakojake čeljadi, znao toliko trpit i trpio, a da svoj znacij, svoj i ludji ugled i vedro čelo, neokajano uzdrži i pitanje blagajne, proti kojoj je bilo toliko protivština i spletaka, sretno kraju privede.

Pazarljama na znanje.

U Livnu, usled dopisa 7. o. m. br. 2052/71, tokarskih ureda u Livnu, obdržavaju se sedmični sajmovi samo svake srede, te će se samo u taj dan marvinske propusnice izdati u Livnu, a ne Belon.brigu za eksportnu marvu u Dalmaciju.

Ribarima.

Usled oglasa c. k. lučkog Ureda u Šibeniku od 18/12 — 1911 br. 2508, upozoruju se zanimani ribari, da pri ribolovu u uvili Šibenik, Petra imadu naznačiti svoj posao, dotično svoje mreže torpedačam i ostalim parobrodima onuda prolaziti, kako propisuje članak 9 naredbe c. k. trgovackog ministarstva 10/4 — 1906 D. Z. L. br. 80.

Sretan Božić!

Svim našim prijateljima, pristašama, preplatnicima, i svim Hrvatima dobre volje i ljubavi za hrvatsku stvar nazivljemo: Sretan Božić! Donio svima mira i veselja, zdravlja i obilja, a „Hrvatskoj Rieći“ točnih preplatnika!

Sretan Božić!

Božićni prilog „Hrvatske Rieći“. Ovome broju dodajemo rođoviti naš božićni prilog.

Glasoviti biogradski izbori.

Kako namjavljuju iz Zadra, mješovito povjerenstvo dovršilo svoj rad oko izbora u Biogradu. Prvo tielo ostavilo je Borellovicima, a u drugom, gdje Borellovicima stvarile svoju većinu od 71 glasa, proglašilo je izabranima pravaša sa 4 glase većine, Pošto treće tielo i onako priprada Borellovicima, to su Pelicarići i opet obezbjeđeni.

Nije nam poznato obrazloženje ove rješišće mješovitog povjerenstva, ali činjenica da su u izbornim listinama, nakon njihove pravomoćnosti, počinjena razna krovitrenja, pa činjenica da se je izborni povjerenstvo usudilo na štetu pravaša nezakonito primiti ili odbiti preko 100 glasova od ukupno predanih ciglil 250, dostatan je bio razlog da izbori u prvog i drugog tielu bude poduprino uništen.

Ali da, pismo Ivana Tome Galzigne ...

Može li fratar biti predsjednik seoske blagajne?

Pišu nam iz Beča dan 20. o. m. Danas je zastupnik dr. Dulibić u ime dalmatinskih pravaša konfirašao sa ministrom pravde Hohenburgerom gledaju se slike njihovog trgovackog suda uvedene nove prakse, da se izbor fratra župnika za predsjednika seoske blagajne ne može povjeriti. Dr. Dulibić je predočio ministru cijeli ovu aferu. Ministar nije mogao vjerovati, da se je nješto slično moglo dogoditi u Dalmaciji. Na njih je izveštaj djevoljao neugodno, te je obećao da će narediti shodne korake, da se u buduće ne dogodi šta slično u Dalmaciji.

Narodni broj „Hrvatske Rieći“, radi božićnih blagdana, izišće u petak 29. ov.

Izbori na Muču dovršeni su. O tome primisimo dne 21 ov. ovaj brzovoj: Poslijevi 11 dana junaka održane borbe trećeg tiela podlegosno manjinom od samih 20 glasova silihug, strahovanju glavara, kordonu žandara, prevarama u imenicama, krimnim punomoćnjima, sumnjivim občinskim posvjedočenjima. Postigmo naš cilj, jer dozakasno demokratiju da je narod uz nas pravaše i održimo njihov bezkonjan. Izborni čin nedovjedno bit će uništen (ne bude li i opet kojeg pisma Ivana Tome Galzigne — op. ur.)

Naknadni izbor na Klisu. Primamno sa Klisu: Na 16 t. m. imali smo na Klisu ponovno birati 3 vjećnika u 1. tlu. Ovaj je izbor bjelodano posjedovao, kako se na Klisu budi pravaška svjeti, kako orijaskim korakom napredjuje, i kako će koacno, u ne daleko vrijeme, podpuno pobediti.

S protivne strane občina, ujedinjeni utvarasi i demokrati, a s naše niko drugi, nego naša četa sa svojim pravaškim uvjerenjem.

Izpadak po prilici jednak, a da sve odo redovito, stalno mi dobismo. Utok će pak još učiniti svoju.

Ali i gore žalosti za demokrate. Pravaš nosiše dva župnika: Skaricu na Klisu i Kalebicu na Dugopolju, te Jakova Glavini, vodju pravaša na Klisu.

Mislio splitski gromovnik: propadovali Ali se je luto prevario. Jer ih eto sam puk, neodvisni puk, i koji misli svojom glavom, nosi i za ne glasuje. Taj dan i jedan skakavac iz Splita nije se usudio površiti na Klisu.

Evalu Klisu, koji se je onako opoštio i prodišio?

Predbrojnici „Hrvatske Rieči“, prirodno božićnih blagdana sjetite se da budete i predplatnici „Hrvatske Rieči“!

Kod presv. biskupa. Na 20 ov. mjesecu kod novog šibenskog biskupa presv. Papafave na poklon dva člana središnjeg odbora svećeničke organizacije preč. Don Vicko Skarpa i m. p. o. fra Jakov Bartulović.

Osobna izjava. — Na drugom mjestu — treća strana među oglasim — donosimo oglas liječnika gledi njihovih pristojba. Budući da to liječničko sabčenje spominje občinskog liječnika, mi smo se priputili kod gosp. dr. M. Drinkovića, što je na stvari, a on nam je odgovorio, željom da njegovog odgovora dodje u „Hrvatsku Rieč“, slijedeće: „Bio sam pozvan da prisustvujem sastanku njihovih liječnika, ali kad sam doznao o čemu se imalo razpravljati, odbio sam sudjelovanje. Odbio sam također da prisustvujem i njihovim njekim skupnim večerama. Zar sada dosta je da Vam samo toliko rečem.“

Mi ovu izjavu gosp. dr. M. Drinkoviću donosimo bez ikakvog komenta.

Općinsko kazalište u Splitu. Pišu nam iz Splita 19 prosinca: U nedjelju podne igrali su dilektanti komediju „Sherlock Holmes“, za puk, pred dubkom punom kućom. Pučke predstave, koje pohadja em-

nenito niži puk, morale bi se češće ope-tovati. Jer dok su večernje prestavne rezervirane za inteligenciju, niži puk ima prigode da se kazališno odgoji tek za svećačnih dana. Dilektantska je družina ove sezone marno uprla na tom polju, te češće daje pučke predstave, a mi im preporučamo da u tom smjeru i ustriju, te da nizem puku što više olakšaju pristup u najbolju odgojnu školu.

Igralo se dobro. G. Bonatić iztakao se kao Holmes svojom izvršenomigrrom i brzim promjenama maske, tako da publika više puta nije u njemu prepoznala Holmesa. Dobro su igrale g-dje "Uvodit" i g-dje "Samohod" i Veseli, te gg. Matosić i Kakoč. Kom-stumi i dekoracije sjajne.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Ubožkom Domu darovalo je Dr.

Julije Gazzari, odvjetnik, K. 5 mješte četvrtanja za Božić i novo ljetu. Uprava zahvaljuje.

Prva uprava poljike občine. Brzavljaju nam iz Omisa 22 ov. m. j. Jučer izabrano prvo upraviteljstvo občine Poljica jednoglasno. Načelnikom, uz obče odusmjevenje, izabran narodni zastupnik gosp. Petar Šimunović.

Mi ovu izjavu gosp. dr. M. Drinkoviću donosimo bez ikakvog komenta.

Općinsko kazalište u Splitu. Pišu nam iz Splita 19 prosinca: U nedjelju podne igrali su dilektanti komediju „Sherlock Holmes“, za puk, pred dubkom punom kućom. Pučke predstave, koje pohadja em-

nenito niži puk, morale bi se češće ope-tovati. Jer dok su večernje prestavne rezervirane za inteligenciju, niži puk ima prigode da se kazališno odgoji tek za svećačnih dana. Dilektantska je družina ove sezone marno uprla na tom polju, te češće daje pučke predstave, a mi im preporučamo da u tom smjeru i ustriju, te da nizem puku što više olakšaju pristup u najbolju odgojnu školu.

Igralo se dobro. G. Bonatić iztakao se kao Holmes svojom izvršenomigrrom i brzim promjenama maske, tako da publika više puta nije u njemu prepoznala Holmesa. Dobro su igrale g-dje "Uvodit" i g-dje "Samohod" i Veseli, te gg. Matosić i Kakoč. Kom-stumi i dekoracije sjajne.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Ubožkom Domu darovalo je Dr.

Julije Gazzari, odvjetnik, K. 5 mješte četvrtanja za Božić i novo ljetu. Uprava zahvaljuje.

Prva uprava poljike občine. Brzavljaju nam iz Omisa 22 ov. m. j. Jučer izabrano prvo upraviteljstvo občine Poljica jednoglasno. Načelnikom, uz obče odusmjevenje, izabran narodni zastupnik gosp. Petar Šimunović.

Mi ovu izjavu gosp. dr. M. Drinkoviću donosimo bez ikakvog komenta.

Općinsko kazalište u Splitu. Pišu nam iz Splita 19 prosinca: U nedjelju podne igrali su dilektanti komediju „Sherlock Holmes“, za puk, pred dubkom punom kućom. Pučke predstave, koje pohadja em-

nenito niži puk, morale bi se češće ope-tovati. Jer dok su večernje prestavne rezervirane za inteligenciju, niži puk ima prigode da se kazališno odgoji tek za svećačnih dana. Dilektantska je družina ove sezone marno uprla na tom polju, te češće daje pučke predstave, a mi im preporučamo da u tom smjeru i ustriju, te da nizem puku što više olakšaju pristup u najbolju odgojnu školu.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „jedan za sve, sv. za jednoga“, izjavljuje, da je spravno na ma-bilo koji žrtve, obvezujući se solidarno, da u svakom času bude spremno, odgovarajući principu „borbe za obstanak“ — na naj-časnijoj borbi, lačajući se i na najskrajnjih sredstava, dok ne izvoze poboljšanje svog ekonomskog stanja do pravednog uređenja.

Hrvatska Čitaonica u Vrlici. Primamno iz Vrlike 17 prosinca: Danas na skupšti „Hrvatske Čitaonice“ uz prikos osoba stojećih u službi vitez-a Kulišić bi izabran većinom glasova predsjednikom pravač g. Lj. Novaković, pod čnjom upravom Željima napredak i procvat ovog hrvatskog društva.

Učiteljsko društvo u Kninu imalo je vanrednu skupštinu na 17. b. m. s poslovnim redom: Učiteljsko ekonomsko stanje i poboljšanje. Bila je primljena slijedeća rezolucija:

„Cjelokupno učiteljstvo kninskog kota na vanrednoj skupštini „Učiteljskog društva u Kninu“ 17/12. 1911., usavajajući sebi za devizu „j

Bolestni na plućima, na grlu,

- na zaduhi -

Tko hoće da se reči plućnih bolesti ili gribolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduha, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog ličenja. — Knjižice badava.

Marko Markovina
SPLIT
Telefon 93.

Skladište i Zastupstvo

Peći i šparherda,
- Eternita -
Cijevi, dimnjaka i pločica
: keramike :
Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debelog
Zahoda porculane i t. d.

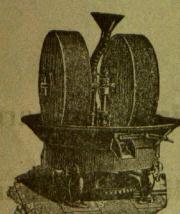
„Djački Dom“ u Zadru KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obskrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpiljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesечni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.). Za uslove obratili se ravnateljstvu.

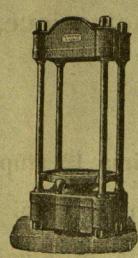
Pravila šalju se bezplatno.

Ravnateljstvo.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE
UREDJAJE U SVAKOJ IZRADI, NAJFINIJA
IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE
VRSTI MOTORA, MLINOVIA I GOSPO-
DARSKIH STROJEVA :: :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i načrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna
kiselica.

Dobiva se u drogariji
V. VUČICA
Šibenik

Anstrijansko parohodarsko društvo na dionice
„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. slijedeće
glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstavake srijede u 5 posle podne; povratak u utorku u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. posle podne; povratak svake nedjelje u 2.30 posle podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje
naše igrače karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Hiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cjenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do statice uključivo sa
škrinjom, ne plaća naračitelj.

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

za tim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudeca, bilo prekladom ili nemjereniču, bilo uživanjem slabe, težko probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time narukli grčeve, nadimaju i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće težke posljedice kao beszanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najbolje Samos-vina, djetalnog korenja te sladkorade od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobičajeni organizam.

Budući da ne sadržaje nikakovih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogiblji, koliko slabi bolesnici toli djece, bezbrzno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u veće mala žličica. Djeci i slabim činu razdružuje se toploim sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drniša, Triesa, Biogradu na moru, Benkovcu te cijeloj Dalmaciji velika boca K 4, manja K 3.

Ljekarie u Šibeniku razrađuju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cene po celoj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKRIMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANUJE I UPRAVLJA VREDNINAMA, DE-
VIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE, IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVU OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE,
PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLaćIVANJE,
OSJEGRANJE PROTIV GUBITKA ZRIEBANJA,
ZIJA SREĆAKA I VREDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO, UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima
Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Cene su vrlo umjerene, te domaći potrošaoci ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se iz vana.

NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. --

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu
AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA
koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti krožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2:40
" " " " II-e " " 1:60 Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1:40
" " " " IV-e " " .80

POSLE UPORABE

Božićni prilog

„Hrvatske Rieči“ k broju 599.

Božić: simbol ljubavi i mira.

Stara jedna priča pripovieda, da se noćni dusi, uznemireni od harmoničnih i veselih talasa zvona, koja pozdravljaju Spasiteljev dolazak, svake Badnje večeri o počuci sastaju da proklinju ljudi i njihovu vjeru.

A koliko ima danas ljudi, koji iako nesno noći dusi, ipak, jer hladna i nečutljiva srca, daju svoj glas da prosveđuju protiv sveobče radosti Božićne noći?

Skeptičari i cincari, nehanici i pesmisti, oni koji u svojem srcu sakrivaju koju još otvorenu ranu, koji gore neugasivom mržnjom, koji su sa svoje krivnje promasili cilj života, koji radi svoje podlosti ili egoizma biće zapušteni od svih, koji na čelu nose žig sramote, koji u duši hrane crv mržnje, čitava bleda četa huljetila na Površinu, udes i sudbinu; svi se ovi rote protiv vesele zvonjavine Božićnih zvona.

— Zašto rušiti sveti noćni mir? Noje je ovo leda, smie, ljute studeni! ... Umuknute: vi ste samo jaka pigmejica, u neizmjernoj vasišnjog svjetu šaljete vašu lažnu harmoniju, glasove vaše himbene legende.

— Mi smo poezija — odgovaraju harmonični glasovi zvona. — Mi pričamo o praskajućem plamenu na veselom ognjištu, mi pripovedamo o radostnoj djeci, o veselim starcima. Slušajte samo, slušajte! Radostni naši zvuci prodriju kroz noćne tmine, tepe debele nastlage leda, uzdižu se do trepteli zvjezde. U žarkoj se molitvi vinemo do nebeskih visina, u radostnoj pjesmi nade spuštamo se do ponajnih i nesretnih.

Ali četa bezdušnika nastavlja:

— Laž! Iluzija! Nit za jedan jedini dan ljudima je moguće da budu braća. Bogati čestol gavana biti uvek izaziv za biešnog siromaha, komu je kleti udes uzkratio koricu suha hijeba; izajnjog plamena veselih ognjišta, iz pehara punih pjenuse, na razkošnim će gozbama pomajati svoju glavu kao otrvonce guje zavist, izdaja i interes.

— Šutite — čuje se jaki glas zvona sa jedne katedrale. Šutite! Izpod svojih sam veličanstvenih svodova sakupila nočas, sakupljati će sutra velike i malene, mogućnike i slave, starce i djecu. U moru sjaja gorečih voštаницa, u neizrecivoj milosti uživšene Tajne vidjela sam pred olтарom nepregledno množstvo velike umnike i proste ljudje, vatrene govorinike i štuljive učenjake, i one koji vjeruju, i one koji sumnjuju, i one koji shvaćaju uživšenost ovoga časa, i one koji toliku tajnu ne mogu dokući. Svi su hrvapimek u meni dohrili, vodjeni od žarkog uverenja, potaknuti od nepojmovnog nekog čuvenstva. Jedan dodiože da izpune zavjet, drugi da ponove molitvu, koju od mnogo vremena niesu molili, drugi opet da izprose koju milost, a drugi da milosti diele. Mnogi se i protiv svoje volje nadjoši u svetom hranu, slijedeći više neki nutarnji nagon sentimentalnosti nego iz uverenja, ali svi dodiože, i opet će doći, i uživšena će se poezija svetih obreda duboko kosnuti njihova srca.

— Prosta moda i ništa drugo! Novi oblik egoizma — više jednoglasno biesni hor kritičara. — Dodiože, ali izpred mjeđenih vrata tvog hrama ostavše svoje automobile i kočije. Dodiože, ali ne dopriješe nikakvih žrtava, ne okalaže svoje noge u katu i glibu, što pokriva sve ulice.

— Ako ne oni, zalisti drugi to učište! Velika se povorka poniznih i prostih vjernika izložila i vjetru i glibu i studeni da se odozave mojemu pozivu — reče srebeni glas malenog zvona sa zvonika jedne župskе crkve. — Dodiože k meni iz svojih bladnih stanova; odložiše napasti, što ih mamilia u zadimljene kreme. Iz zabitih ulica, iz predragja izgubljenih u tmini i blatu kremlju, da čitava povorka slabih starica, izmornih radnika, istrošenih matera na grudima držeći neku dječetu svoju. Dodiože slušajući glas svoje savjeti, jer je moj stan kuća mira, ljubavi i sijaja.

— To je samo vanjska forma kulta, što im oči zaslepjuje. Običaj ih k tebi vuče, tradicija im se nameće: ništa drugo, ništa drugo prezirno primjeće hor.

— Možda će i tako biti: ali je obično samilošta srca, koja ih vodi — kliče nestasan glas jednog malenog razpuknutog zvona. — To vam mogu jamčiti ja, što kroz cijelu godinu udaram satove u bolnicu, u onoj ogromnoj kući žalosti. To vam mogu reći ja, koji kroz cijelu godinu brojim uzdaha i jauke nesretinica ondje sakupljenih, koji motrim mir, što se spušta na one nevoljnike, kad se naši glasovi stopu u harmonični sklad da čitavom čovječanstvu navjesti dolazak Odkupitelja. Danas kao kakovim čudom prestaju boli i jecanje; u svojim posteljama izmiješene one ljudske scene mirno počivaju; u svakoj se bledo i suhoj ruci vidi kakav da samilost i isaučešća: maleni cvjet, rumena jabuka, koja druga malenost. Ali to im sve priča o dalekoj njihovoj kući, o njihovoj obitelji, s kojom su jednoć u radosti slavili svetu ovu. Noč i u njihovu duši uspušlju nadu u bolju budućnost, uleva im snage i jakosti da odole svojim bolima. A tek u onim dvoranama, gdje ležev nevinje djeca! Dal Božić kaša da u sebi ima moć da ih oživi! Potamjene oči od duge bolesti dobivaju novi sjaj, slaba ona telesa istrošena od ljute ognjice primaju novu snagu. Kretnje oživljaju, dvorani odjekuju veseli glasovi, srebreni smjeh onih malenih mučenika. „Meni dajte onu bebicu!“ Za mene onog konjiča! Baš sam i željela takvu lutku! Oh, koliko li slatkiš! ... Sestrice, mila sestrice, jesti li noćas vidjeli maloga Isusa, kad nam je donio darove i do naših se posteljica zaustavio da nas poljubi? Je li lep? Je li malen? Je li odjeven u zlatu? A čedno se Božićno drveće sjai u onoj dvorani boli i nevolje, sa trpkim se vonjem raskuznika mješa ugodni miris narancara, zdravi zadah borovine.

— Bleda, ljudska bleda, kad se pomisli na razkošni sjaj po kućama bogataša i sretnika — ljutito dobacuje četa ujeđljivih filozofa. — I onđe izbjiga nepravica opakih ljudskih i Božjih zakona. Nekima sve, nekima ništa. S jedne strane gadna razispinj, s druge strane grozna bleda.

— Ah, ne! Nije tako! Pred očima su neuobičajljive smrti svih ljudi jednaki. To vam mogu reći ja iz svojeg izkustva — prekida prikupeno maleno zvonoce zapuštenog negok grobišta. — Badnje se večeri otvaraju zarđala moja vrata, a na starim se grobovima bez razlike upaljuju svjeće. Toliko bogataši i mogućnici kao siromasi i oni, kojima se već ne znade za ime: svi imaju svoju upaljenu sjeću. Kamene su po položi izjedene od vlage, miromorni su to spomenici, koji su jednoć stajali ogromne svote, propali su to križevi, na kojima se već ne čita ime pojoknjica: ali svagdje plamti svjeća, znak uspomene i ljubavi vjernih duša. To su sebe kristalizirane u bojadisanom staklu zaštitnih svjetiljka, u slabom žišku svjeća od nekoliko para. To je sitno svjetlo izgubljeno noćnoj tmini, koje sa zapuštenog grobišta ide da traži mile duše onkraj ovoga sveta ... Da li se još danas tako štuju pokojnici, to mi nije poznato.

— I kako da se štuju! Gdje se god plaća, tu je i uspomena živa — opaža veliko zvono sa tornja gradskog grobišta. — Samo da vam je vidjeti! ... Na umjetnim grobnim spomenicima cveća u obilju, na svakom grobu velike zublje. Ali ima i još potresniji prizora! Tu skoro je bilo zakopano nejako dijete. Na njegov maleni grob postavši drveni križ, bez ureza, bez cveća. Ali se napram križu diže čedno Božićno drveće. Maleni borići, ukrašen raznobojnim vrpčama, svakojakim igračkama, zlatnim leptircima, plametcima svjećicama ... Kroz svu osminu Božića gore na drvcu svjeća, kao što u majčinom srcu planti ljubav, koja više ne može da ugrijte hladne ruke svojeg čeda.

— I meni je poznata radost Badnje večeri — reče ozbiljni glas starog jednog zvona. — To i ja poznajem, premda je

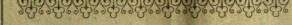
moj stan tužniji od bolnice, žalostniji od grobišta, jer je stojim nad tamnicom, gdje se okajaju ljudska zlodjela. Često se mojim stanom ori krika, gotovo uvek odjekuju poviske, a na riedko se od hladnih zidina čelija odbijaju uzdaci. Ali danas ne! U čeliji je prodro duh mira i ustrpljivosti, što zatalute odkupljuje, što ublažuje srdžbu: kakova knjiga, koje pismo, i najmanji darak tim nesretnicima govori o ljubavi, o miru, o praštanju. Ubojica, palikarica, lupež, propala žena, divlja majka, svi u svojoj duši osjećaju neki mir, svi napinju uši da čuju hanmoriju nebeskih glasova. Sutra će se opet tmina spustiti na njihove duše, ali je i za njih danas dan radosti, dan mira i sijaja.

Svanuo je već dan. Umukli su glasovi zvona, prestođaste da se povjeravaju tajne, boli, patnje, čežnje trpećeg čovječanstva.

Pesmisti, cincari, atešti i svi ona ogromna hrpa neprijatelja bližnjeg svoga i samega, umuka se opet izpod svojih vrućih ponjava da nastavi prekinuti san ... Ali će sutra stari učenjak, koji ne živi nego za svoju znanost, pokloniti maleni darak sinu svojeg vratara; uslijedjica, kojoj je razočaranje otupilo svaki plementin osjećaj, sutra će u svojem srcu, na svojim ustima naći rječ ljubavi za sretnu majku u krugu svoje mile dječice; lakomac sutra neće uzkratiti milostinju starcu prosjaku na putu, a okorjeli će bečar zamisleno pogladiti rastuš glavu kojeg malog djeteta.

Sve će se uvrede sutra zaboraviti, oprostit će se svaka krvinja, pružiti će se pomoć nevoljnjacima, jer u ljudskom srcu ima i dobra i zla, a Božić, simbol ljubavi i mira, lanac bratstva — između svih ljudi, boje zastupa pitanje drutvenog problema nego čitava socijalistička literatura.

prof. W. baron Ljubibratić.

Zora puca.....

„Zora puca, — bit će dana!“
Pjevao nam Prerad slavni,
Al pred suncem našeg dana
Još se koči oblak tavn.

Oblak tavn, što se digo
Iz kaljuže mržnje strastne,
A uz plamen ljtog biesa
Protiv naše zemlje krasne.

Protiv naše zemlje krasne
I podviga našeg roda,
Da mu nad njom opet sine
U veliču svom sloboda.

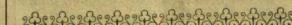
Težke kušnje, težke patnje
Gorčilom nam život pune,
Al zaludu — mi hoćemo
Sjaj slobode i sjaj krune.

Pojedinci mogu pasti
Pod bremenom teških jada,
Ali narod čil i svjestan
Mora pakošt da nadvlada.

I naše će robstvo prestat
I nama će sunce sinut,
Sa nebišta našeg mora
Onaj tavn oblak minut.

Zora puca, — bit će dana.
Odahnut će zemlja zdrava,
Mržnja, sili i bies ljtui
Nadvladat će — stranka prava!

DINKO SIROVIĆA.

Hrvatska Enciklopedija.

U zadnjoj Hrvatskoj Straži (god. X.
br. 1 st. 98) — koja kao obično obiluje

poljepšanom formatu tiska se na Rieci — žnog pitanja. Prostor je u enciklopediji odmjeran, a materija što više zbijena. U pisaju mora da je istaknuta svaka važnost, samo se suviše i nepotrebite stvari izostavljaju. Sve mora biti jasno i bistro opisati ili obrazloženo, da čitatelji budu zadovoljni o svemu što se na naslov članka odnosi, a da se medju to ne mješa materija, koja spada na drugi naslov. U jednu rječ pisac mora raditi samostalno ali prama duhu enciklopedije, pa je slobodan ili podpisati svoju radnju ili kakvom siglom označiti.

Uz sve to enciklopedija nema imati će slike, koje su od necrpočenje važnosti. Slike iz kiparstva, slikarstva, biljstva, ruderstva, ribarstva, a glasovitih ljudi, znamenitih krajeva, starodavnih kodeksa itd.

Od tih je mnogo u enciklopedijama drugih naroda, ali ova naša imati će i svoje specifične obilježje. Mnogo je kod nas spomenika iz rimskih, narodne i mletačke dobe, koje treba opisati i slikama prikazati. Tu je razviti, i ako ne još dovoljno obradjivan, staro-hrvatsko i hrvatsko-bizantsko umjetnost; tu imamo dobu hrvatskih kraljeva, njihove znamenite povjelje, pa narodno nošnji i narodno oružje, slog i urese narodnih unjetinu: tu je naredna književnost od početka do naših vremena, pa staro-hrvatsko sudstvo, međunarodni ugovori, obrt, trgovina, mornarica, ratovi itd. Sve će ući u našu enciklopediju i još mnoga druga pitanja, koja zasjecaju u život naših.

Mnoge su od nabrojenih stvari po knjigama već proučavane, a ima ih koje nisu, ili nisu barem dovoljno. Zato suprotno, uži se ne proučavaju, a točno, da ne budu dovoljno proučavani, jer nisu barem dovoljno. Zato suprotno, uži se ne proučavaju, a točno, da ne budu dovoljno proučavani, jer nisu barem dovoljno.

Vještanjem pitanja bez priznate kompetencnosti. Osim knjiga i brošura, u smotrama pače i u novinama od početka narodnog pokreta do danas objelovanju je više strukovnih radnja, pa ih valja u odnosnom pitanju dobro proučiti i navesti kako se dolikuju savjesnost kritičara. Mogu se iznijeniti mnenja, ali ne voditi polemiku. Enciklopedija dodaće nije znanost, niti stvara znanost, nego služi da znanost proširi i poveća kroz vještanjem pitanja.

Takođe je dakle dosljedno dati pravac i sredstvo za pisanje enciklopedije od zamjerne koristi za ljudstvo, a za našu hrvatsku knjigu od zamjene vrednosti, cijenim uputnim svratiti na to ogromno djelo pozornost naše javnosti.

Kakav je rad oko jedne svjetske enciklopedije, to znači da su je ukupno prizor kružar zemaljskoga. Tako je po prilici i sa enciklopedijom. Unj je prikazana znanost, i sve što su ljudi o njoj napisali, te velikom lakoćom shvaćamo kako je ona napredovala kroz tolike vještice, i kakva je bila kod raznih mješta i naroda. Enciklopedija doduće nije znanost, niti stvara znanost, nego služi da znanost proširi i poveća kroz vještanjem pitanja.

Takav je dokaz datoliskavanje enciklopedije od zamjerne koristi za ljudstvo, a za našu hrvatsku knjigu od zamjene vrednosti, cijenim uputnim svratiti na to ogromno djelo pozornost naše javnosti.

Dakle bogoslovje, filozofiju, pravo, fizijologiju, fiziku, povijest, zemljopis, zvezdodanstvo, biljinstvo, ličništvo, ruderstvo, živinstvo, geologiju, umjetnost, matematiku, kronologiju, bibliografiju, biografiju itd. Tako su dijeli znanost u posebne skupine, a ove opet imaju svoje dielove. U filozofiji n. p. imamo logiku, psihologiju, kosmologiju, antropologiju, dinamilogiju, idealogiju, kriterijologiju, ontologiju, etiku itd. Sad opet u ovim podzadrabiozama nalazi se sva slika različitih sistema, metoda, posebnih nazora i aksiom; zatim mnogobrojna imena velikih i srednjih umnika, manje ili više poznatih učenjaka. To se odnosi, i ako sve ne nabrojimo, samo na filozofiju, ali isto može se reći i o drugim spomenutim strukturama.

Iz ovih kratkih poteza može se donekle pojmeti kako je ogromno polje rada oko sastavljanja svjetske enciklopedije, koju nije kadra dogotoviti ni jedna, ni dvije, ni deset ruku. Tu se hoće veliki broj i dobro naobraženih sili. Suradnici valja da učože veliku pominju, da su zauzetenog duha, da ne žale vremena i da skroz poznaju predmet ili stvar o kojoj pišu.

Ništa se ne smije nabaciti onako na laku ruku, a napose kad se tiče kojeg va-

politika, koja se izražava u stanovitom načinu sprovdavanja narodnih ciljeva, može biti raznolika, ali je uvek stračarska, nu pošto enciklopedija stvarno prikazuje svu pitanja, ona ne smije se baciti u polemiku, jer je enciklopedija za svakoga, a ne za jedan odredjeni broj čitatelja. Ona će katalogi programi, ali izričito ne čini apologije o nikakvom posebnom pitanju političkom.

Medjutim bit će hrvatska, skroz hrvatska, kakov obilježje imaju njemačke, engleske i francuske enciklopedije. Sve što se kosi s tim obilježjem ne može, ne mora naći mjesa u hrvatskoj enciklopediji. Kazat će se kad god se širi naša domovina, gdje jezik, predaje, običaji, zemljopis, povijest itd., kaže što je hrvatsko, samo hrvatsko. Njeloće će biti: tuđe poštuj, pa da je i dušmansko, a svojim se dići. Dakle, kako rekon, stroga objektivnost, te ne će nitko imati povoda da se tuži.

Kad se sve to prikupi što se reklo o radu, obširnosti i poteškoćama u ostvarivanju svjetske enciklopedije u hrvatskom jeziku, možda će ih biti, koji će zaklimate glavom, kao da će proteći još mnogo vode dok naša književnost doživi takav užvišen

'Priznati je da je sva sila poteškoća, ali ne valja očavatiti. Ja se zaufano nadam da zamisljeno djelo neće biti na vrbi svrala.

Ljudi koji su tu hrvatsku stvar ali istodobno neodklonivo potrebitu, uzel u ruke, jamče da će ona ipak ugledati svjetlo božje. Duša je ovog doista velebnog potvata dični brat slovenac presvetili hiskup Dr. Antun Mahnić, koji je stekao nепрекрејnivih zasluha na polju savremene hrvatske kulture. On je već dva puta pozvao na sastanak — u Zagrebu i na Rieku — ljudi, koji će zanosom i somprietorom uložiti sile da u ovom zbilji uživiniem i skroz književnom potvatu suradiju. Dosele javiće se preko šestdeset suradnika, među kojima ima stručnjaka katoličku, židova i drugi, a pristupit će i strani učenjaci drugih naroda, čiji će se radovi prevaditi, te će se isključivo tiskati u našoj enciklopediji. Svi dakle koji misle suradivati neka se slobodno prijave.

Kako je to obilan i težak posao svatko će pojmiti da i zaklada mora biti velika, pače da je najčešći posao, ali ne valja ni u tom zdvajati. Neki su naši biskupi makli, a ne dvojimo da će brzo pristupiti i ostalo svestrino, i drugi hrvatski rodoljubi i mudrućnici. Djelo je namjenjeno prosvijeti hrvatskoga naroda, pa neka je blagoslovljena svaka ruka koja daje za tu uzvišenu svrhu. Medjutim, do sada darovaše:

Preuv. g. nadb. Dr Juraj Pošilović K. 30.000
Pres. g. biskup Dr Ivan Krapac 2.000
Preč. kaptol zagrebački 1.000

Obećane godišnji priros: Pres. g. nadb. — koadjutor Dr. A. Bauer 10.000
Pres. g. biskup Dr Ivo Krapac 8.000

Ponos i slava domovine naše iziskuju da svim silama podupremo i ostvarimo ovo poduzeće. Hrvatska, koja je pronjela luč prosvijete u druge Jugoslavenske zemlje, bila je kroz vjekove silno književnost i umjetnosti, koljevka velebnih umova, koji su prodicili sebe i domovinu. I kad se jugoslavenski narod iz dugog sna počeli buditi, Hrvati prvi pokazale put ujedbe i prosvijete. U Hrvatskoj, gdje se čuvaju nezraustrjuni spomenici narodnih umnika, niko je svečušiši najprije, najprije se osnovala učena akademija, najprije bi podignuto hepo i veliko kazalište, i otvorilo najprije bogato gospodarstvo.

Sa grada Hrvatske naše diju se odinčni muzevi da podpomoći druge, akopren neodvisne, slavenske zemlje na Jugu. Vidimo zato sinov hrvatske majke kao ministre i profesore u Srbiji, Crnogori i Bugarskoj: ove zemlje, pri svojim prosvjetnim poduzećima kao da su najprije računali na naše ljudi. Na dugo bi se morali baviti kad bi uve ovanizali odlinjake i prosvjetitelje hrvate, koji su prodičili ime svoje domovine u Českoj i Rusiji, čak i u neslavenskim zemljama. Lep je broj naših domorodaca, koji naukom u starje doba stekao slavu i priznanje svjetsko, te im je i danas velik ugled kod učenjaka. Ne drže li možda Hrvati i danas prvo mjesto na Jugu u književnosti i umjetnosti?

Eto dakle zbog česa nameće nam se dužnost da pregnemo svim silama za priredjivanje hrvatske enciklopedije. Zar mi dakle koji smo nosili luč prosvijete u tutje zemlje, koji se dičimo za našom Hrvatskom, kroz zemljom od Provodnosti blagoslovljeno — mi dakle da zastanemo u ovom potvatu naobrazbije i prosvjeće naše? Zar da klenemo duhom? Da se dademo zastari, od prividnih i primostivih poteškoća? Da ne učinimo što možemo, pače moramo učiniti? To od nas zahtjeva narodni ponos i korist hrvatske knjige.

Talijanski pisac prof. Pavia, inače dobrati naš prijatelj, spominjući naše prosvjetne zavode i karakter našeg naroda, rekao je da se divi plenitosti i energiji Hrvata, o kojima da ne imaju pojma u Italiji. Valjda će komu zagrijivcu pričinit se preterana ova pohvala, ali mi čemo pripredjivanjem naše hrvatske enciklopedije dati novi dokaz naše duševne plenitosti i narodne energije.

F. J. Milošević,

Braća jednoć u lov podiju,
Mimo Lašvu noću prodju,
Kad uz stranu, šumom krenu,
Nešto sušnu — svi se prenu!
Htjede jedan sam na dočku:
Zavade se — a kroz točku.

To je bilo još za mraka,
Prijе zore — za ustanka.
Duško, hrom i čorav bio,
Kalauzit ipak htio!
I bez puške — bez handžara,
Vodi htje biti, smutnju stvara.

Iznaden zeko banu,
Zvonko, Mehmed panu, stanu.
U dočku se oba stisnu,
Niti dišu, niti pisnu!
Zeko, čućec, gleda, pazi:
Kamo ono Duško plazi.

Duško tanku trstku svio,
Luk pram zeke naperio.
Čudom zeko Duška gleda,
Promira ga — što 'š da predra! —
Ludom klapcu kada mrdra
I isti se zeko sprda!

Neboji se zeko Duško!
Gđe mu handžar? gdje mu puška? —
Al mu lija — vuko prijeti,
Vidi da će ga raznjeti!
A ni lovce štedit neće:
Svak je kovač svoje sreće!

Lije, vuci proždrjivi,
Krvoljčni, propastiivi,
Mažu, ližu, lažu, mame.
Zeka, lovec, da obmane.
Na jug lija — vuko vreba:
Osim vode — mora treba.

Mehmed Dušku šapnu: stani!
Gđe si da si, miruju, pani!
Eno vuka, čućeš liju,
Kako li se sladko smiju?!

Zvonko stao njima na trag,
Pomož brate, pridji natrag!

Pust'mo zeka u planine,
Na stran' trice i kućine!
Glas poslušaj braće svoje
Ognjište je naše twoje!
Nebjež! Kavge sad se prodri,
Uz braču, amo dodri!

Ti sad odma luč zapali!
Zvonko i pušku ti opali!
Ja ču biti, spremam biti,
Handžarom ču navaliti.
Stupiću im sad sapnimo,
Krvolike ulovimo.

Duško, aša, nit da čuje!
Sva na braku navaluju.
Bježi od njih, prijeti piste!
Ko lud više — baš bez svesti:
Nitkom nikad nedam svoje,
Nije vaše što je moje!

Šibu skinje, vuk nategne,
Kažiputom ga potegne,
Vuku, liju, prijeti, suška,
Praznou trstkom — to mu puška.
Zvonko, Mehmed sva ga prati,
Zaklinju ga da se vrati.

Opet ova brata riknu
Zdvojno Dušku svoga viku:
Neprije, zeka, pust'ga proći,
Na dočku će opti doći,
Vuka, liju goni... amo !
Da se lakše odhrvamo.

Ode Duško te se skrije,
Bježec žurno sve se smije!
Toboz plaseč trstkom zviri
On se braći iznevjeri.
Braći ipak brat je mío
I dušmanin njima bio!

Sred travnika Gučje Gore
Stiglo je prije zore,
Duško grmnu: natrag, što je?
Zeko, travnik sve je moje,
Sva ču zverjad sam utući
Po svoj Bosni, mojoj kući.

Odbježe on ova brata,
Zeko odo — vuk na vrata,
Lija s njima medj nas udje,
Što bi naše, sad je tude —
Sudba jarac Laza ubi,
Vuk još živi, čud ne 'zgubi.

I gore bi moglo biti,
Bud'mo li se dalje priti.
U razlozi pluti toni,
Mrtvo zvono svim nam zvoni.
Duško, brate, majčin sine,
Nebud' grobar domovine!

Braco, bratu vjeruj svome,
Nagli konji da vrat lome,

Mirni pakao kada podiju,
Uvjek zdravo kući dodju.
Duško, brate, čuji još ovo:
Pamtí Lazu i Kosovo!

Gojko.

Mali general.*

LICA :
Ivica, Majka, Liečnik.

Prizor odigrava se na Badnju večer u lipu narešenoj sobi. Mali Ivica leži u postelji težko bolestan, Majka ga čuva. U bliznjoj sobi stoji božićno drveće. Crvena lampa raširuje sanjivo svjetlo. Na jednom stoliču stoji dvanaest olovnih vojnika.

Ivica (podignući se iz nemoga): Majo, da mi je vidjeti božićno drveće!

Majka: Ne, ali te, Ivica, opet smuti veliki svjetlost?

Ivica: O ne! Da mi je vidjeti! Uželi, nu, još jedan put svieće. Majo — a?

Majka: Neka ti bude, diete moje, kako ti hoćeš... (Odlazi u bližnju sobu i užeće božićne svjetlice. Stoji se toe to više. Ivica gleda velikim groznicavim očima na majku. Majka se uklanja.)

Majka: Je li lepo drveće, zlato moje?

Ivica: Liepo je — odveć liepo! Imaj dosta marcipana! Ništa ne mogu jesti, gorko mi je — A kruna i angrio! Jo majo, oči mebole... ugasi svieće!

Majka: (odlazi uzdišući u bližnju sobu i trne božićne svjetlice.)

Ivica: Ah, to je griejhota! Liepe li, sijajne svjetlosti! ... Sad je sive tamno, drveće...

Majka (vraćajući se): Je li ovako dobro?

Ivica: Je, tako je dobro... Kako su mi, majo, dobroj moji vojnici!

Majka: Moje sladko dlete!

Ivica: Nu dohvati mi sablju i kacigu. I ogledalo... je li? Liepo ču se pogledati...

Majka: Dobro, evo ih! (Stanka.) Eto, moj dobiti Ivica, ovđe su tvori stvari.

Ivica: Drži me za kosti, nu... ja ču se izpraviti, da mogu staviti kacigu... Tako... ah, teško je... a sad... sad sablju... dirži me crvito, majo, crvito... Još daj ogledalo... Oh, oh... kako ja izgledam?... Nesam ja ovo. To je savim staro, gadno lice!

Majka (muklim uzdahom): Bolje ćeš izgledati, dragi Ivica!

Ivica (dubokim i bolnim začudjenjem): Zbilja sam ja ovo?

Majka (hoće da ga raztrese): Gledaj kacigu — liepo ti pristaje, moj majo, dragi junaci!

Ivica: Ah... izgledam kao smrt — Majka (odnosni ogledalo): Ivica! Ne govoriti tako, Ivica! To ti ne smiješ — to je zlo od tebe, strašno zlo!

Ivica (pade klonovo): Ja neću zao biti... ja ču biti dobar... i neću rado u smrti... ja ču, majo, ostate s tobom... kod tebe je liepo...

Majka (lagano stavi se uz postelju. Duga stanka): Ja ješ...

Ivica: Ja, mislim... da bi danas mogao umrijeti...

Majka: To ti ne smiješ govoriti... ti nećeš umrijeti, Ivica... ja te ne puštam da umireš... to je sigurno... ja ti obećajem... Ti znaš kako ja izpunim što obećajem?... Ja te ne puštam smrti, moje dieće!

Ivica (polagan): Ali je i otac umro i djed.

Majka: Oni su bili stariji od tebe, a diećak ne umire, ne, baš ne umire.

Ivica: Sjedi, majo, na stolicu... priopovijedaj mi o djedu... kakav je bio, prije nego je umro, ajde!

Majka: Ne, danas ništa, drugi ču ti put kazivati.

Ivica: Danas, majo, danas!... Kud ćeš sad?

Majka: Anka mora po liečnika; čekam ga još...

Ivica: Danas dieli kod kuće darove, pušti ga, sad on nema vremena za me.

Majka: Ja ču ipak zvati; eto me odmah... Liečnik će sjegurno doći (odlazi).

Ivica, (plastično gleda za njom, zatim okrene se svojim olovnim vojnicima): Čujte, vi mladi, čujte... ja ču vam neštne kazati. Ja sam vaš general! Ne vidite moju sablju i moju kacigu? Ja vam zapovedjam! Dobro je!... Ako smrt dodje, onda ćemo

se mi boriti, hrabro, vi momci... ona... ona ne mora nas pobiti, nego mi nju... Je li tako... Razumite li? Mi nju! Moj djed sa dvanaest ljudi... onamo na brdu... proti Francuzima što su... bum, bum, bum pucali — šest ih je palo — primo je jedna kugla... malu, sievu kuglu... u prsi... On se ne zaustavi... srne napred... i stopro kada dohvatio zastavu... onda, onda, onda... umre... Tako moramo i mi... hrabro, vi vojnici, hrabro... (pada posve iznemogao nauzglače).

Majka (vraćajući se): Evo me, Ivica, opet. Ti ležiš miran. Hoću li ti kazivati dogadjaj djeđu u ratu?

Ivica (u vrucići kroz kran): Ne, ja to znudem; dobro znudem... Posadi upravno moje vojnike... onako su puškama napram proroz... Od tamo će doći... sigurno, tamo će na proroz ući!

Majka (u tjeskob): A to to? Tko će doći? Prozor je zatvoren.

Ivica: Dolazi! Proči će! Miće se kroz staklo. To je neprljaj... jest — smrt je...

Majka: O Bože, o Bože, gdje je liečnik... Ne boj se, Ivica, nema nikoga, nitko ne ulazi, ja ču stati na proroz...

Ivica (tamajući rukom): Ne, tamo se, majo, još jedan put svieće. Majo — a?

Majka: Neka ti bude, diete moje, kako ti hoćeš... (Odlazi u bližnju sobu i užeće božićne svjetlice. Stoji se toe to više. Ivica gleda velikim groznicavim očima na majku. Majka se uklanja.)

Majka: Je li lepo drveće, zlato moje?

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

Ivica: Neču!... Dosta jedan gučaj...

Majka: (čuvaći u velikoj tjeskobi tješnjom): Pij, Ivica, pij!

či ih na koljenima, a taj dan bio je blagdan u ulice bit će prenatpanje sveta; sigurno će dakle prodati svoju robu.

Spušta se večer, a ulicom tannom, sav bledo u licu, s tužnim posmjehom, prolazilo ono bledno srodeće svima svoju robu.

— Svećica, gospodo, svećica...!

Ali nitko nije se na nj obazirao, a u tamnoj, gluhoti noći probija led.

— Milost, gospodo! Gladan sam... gladan! — jecao je mališ, a glas dječinski, tugaljiv, odzvanjao je u ledenu zraku u onoj cijelo zimno noći kô prokletstvo sretnicima!

II.

Lagano kô bieli listići letićeg čemina, pada u snieg nakupce po pločnicima gradskih ulica. Bledni voštar, sjedeći pod jednim trijem, drhtao je sav studeni, a bio je gladan.

Bolje umrijeti tu u snieg nego povrati se kući, a ne prodati nit jedne kutije svećice, jer je bio siguran, da će dobiti batine, koje mu običao okrugli čovjek.

Sam samcat, spuslit težku glavu na ruke, mislio je tu na svoje bledno stanje, mislio je da je na toliko sretnje djece, koja ne bijaju kao on bez dragosti i bez poljubaca, koja nisu tripla kao on studen i gladak...

Ah, i on je, kao ona sretna dječica, sigurno imao mačku, ali možda i mrzaču; i dječak je, dječko, melanjolno, monoton i tukobro kô naričajka pišće gajde.

U jednom srcu malog voštara ne mira, ne one ugodne radosti što uzbudjuje u srcima tihlikti sretnih blagdani Božić. Na protiv, činilo se da se nešto preveć turbovnog svallio na njegovu bico, kamo je svečano brecanje zvonova, što Božić na više, dopiralo tek žalostno, tugaljivo kao grobno ječanje trpeće duće.

On ne, on njoj zna za čare onog blagdana; mještje ljubavi, utjeche i radosi, on je osjećao bolu i slije.

Ulični bijahni puste, nikoga da se je vidjelo. Tek snieg, lagani, mučaljiv, turoban, padao je još i vijao u ledenu noćnoj zraku sag.

Liečnik (prigiba se na Ivicu): Dobro spava... Ja sam siguran, sad je spasen! Njegova bujnijnost i njegova snaga života odlidala je onim težkim časovima.

Majka (velikom i mirnom radošću): Preobije je smrt!

Ivica (polagan): Eto je Šarena padne u kojenu slavu prve božićne zvona. Iz bliznje sobe čuje se mirešje jelove Šume.

Oltovni vojnici stoje na bojištu pobedonosnog i junačkog generala, te oružjem pozdravljaju.

— Idi, nevaljanje, idi... — reče Ivan dječak što stajao pred njim sav uprepašćen. — I ove večeri da mi nisi došao praznji džepovi, inače... Ništarjo, skitnice!

Dječak, sa kovčevićem svjećica o vratu, i smrznutih ruku u džepovima hlača izidje iz kuće sa zaplakanim.

Onog dana bila je Badnji dan i morao bi prodati sve svoje kutije svjećica. Tako mu reče onaj okrutni čovjek, što držao u kući, njega, bledno, odbačeno i zapušteno srođenje.

Što da učini, kad njegove svjećice nitko nije htio, kad bijaše mu bez hasne izvukivati ih ulicama, jer nitko se na njega nije obazirao, nitko za njega htajao?

Ali grožnje „babaka“, kako je on Ivanovo zvano, da će ga natjerati da umre od gladi, da će ga strašno nalemati, djelovati na njega te je stvorio čvrstu odluku, da će onog dana sve učiniti da prodade svoje svjećice. Molit će prolaznike, ma i zaklinat

či ih na koljenima, a taj dan bio je blagdan u ulice bit će prenatpanje sveta; sigurno će dakle prodati svoju robu.

— Tko je? — povika jedan glas, a bledni voštar, iz sladkosti onog glasa već osjeti, da ovaj pun neće biti odbiven i da će moći utažiti glad i zakloniti se od studeni.

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

— Ja sam, bledno, zapušteno diete... — reče plastični. — Milost, gladan sam... gladan!

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cene samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

Kapetarska i dvodjeloska radionica

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie, General. agentura za Primorje, Via Porporella.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - STARIGRAD - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA ŠIBENIK.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, neki ih često dobijaju i da određuju kožu, neka upotrijabljavaju kod pranja samo STECKENFEROV SAPUN od Ilijanovog mleka (Znak Steckenfert) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Za bolestne na želudcu!

Svima, koji prehladom ili prenartpanjem želudca, užikom slabem, neprobažljive, prehlađenim pretoplje hrane, te neumjerenošću dobiju želudaci katar, grčeve, bobove, težku probavu i sluz, preporničamo dobar domaći izkušani lik:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein!“

Ovo bijevito vino je sok dobitih i zdravih biljaka, preparirano sa izvrstnim vinom, te jača i oživljuje probavni sustav, odstranjivanje neprobažljive, a pomaže pravljene zdrave krvi. Uporabom ovoga vina u zadnjem dobu odstranjuju se želudache bolesti u zametku. Simptoni kao: glavobolja, štucavica, ljuština, nadutost, sluz, bljuvanje, što prate kronične želudache bolesti, nekolicina dana liečenja nestaju.

ZAVTOR i njegove zle posledice: smalaksanje, kolika, kucavica srca, bezsanica, kao što i zgruzanje krvi u džigarcama, hronični, često se izljeće brzo sa DR. ULLRICHOVIM biljevinim vinom. Isto tako i hronična lice, slabokrvnost, oslabljenje, koji su posljedica zle probave, sluge kojih je jednostavnosti džigarići. Pomaže kod slabog apetita, nervozne uzbudjenosti, nerazpoloženja, glavobolje i bezsanice.

Bijevito vino podaje ostabiljenu tlučnu snagu.

Bijevito vino podaje apetit, pomaže probavu i hranivost, kao što i promjenu životnog stofa. — Uskoruje pravljene krvi, umiruje žive i podiže veselje za život. Dokazuju mnoga priznanja i zahvalna pisma.

Hubert Ullrich'scher Kräuterwein može se dobiti u bocama po K 3— i K 4— u lje-karnama Šibenika, Skradina, Zadra, Drniša, Tlesna, Biogradu na moru, Benkovca Knina, Vrlike, Sinja, Kastelstarog, Spjela, te u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također razaslužlj. Jekarne u Šibeniku 3 i više boca „Kräuterwein“ po originalnoj ceni na sva mjesto Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahtijevajte izričito:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein“

Moje bijevita vino nije nikakva tajna: Njegova sastojina jest: Mačka 450, Vinaka žesta 100, Glicerin 100, Crveno vino 240, Sot od jagoda 130, Sot od trešnje 320, Mana 30, Koromac, anis, helenko, amerikanski, endiansko i kalmursko korijenje po 10, pomiješana sva skupa.

HRVATSKA TISKARA

DR. KRSTELJ I DRUG ŠIBENIK

IZRADUJE SVE TISKARSKE POSLOVE VRLO UKUSNO I BRZO A UZ NAJUMJERENIJE CIJENE. - POSJETNICE NAJMODERNIJE I NAJBOLJE VRSTI.

SKLADIŠTE RAZNIH TISKANICA ZA OBĆINSKE I ŽUPNE UREDE.

Velika tvornica voštanih svieća na paru
Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkvinarstvima i bratovštinama.

Nagradjena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom na rimskoj izložbi poljodjeljstva i obrtnih proizvoda.

Uspješno se oglašuje
u „Hrvatskoj Rieči“

Oprez!

Društva „Papir Abadie..“

Pošto se u posljednje vreme ponovile razne imitacije naših općepoznatih i obiljubljenih tuljčića

RIZ ABADIE (Riz doré)

moliemo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime **Abadie**, koje se nastoji sa razinom drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na luso imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO PAPIR ABADIE

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineških srebrariva

Žlica, viljuška i noževa.

Zajamcena izrada sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

SVAKE vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cjenik.

Tvorničko stalno cjenik.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.